

a.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till
a.iu@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet

Styrkraft för lyckad integration

SOU 2024:41

Regeringskansliets diarienummer: A2024/00878

Sammanfattning

Skolinspektionen har i uppdrag att genom granskning av skolhuvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten bidrar på flera sätt till de integrationspolitiska målen genom vår verksamhet, där vi genom inspektion och tillståndsprovning ser till att skolhuvudmän sköter sina verksamheter enligt lagar och förordningar. Integration är ett mycket viktigt område och vi har gjort flera specifika granskningar som berör detta. Frågorna har till stor del fångats upp genom våra riskbedömningar. Det är också viktigt att löpande bidra till att alla barn och elever, oavsett bakgrund, ska få en likvärdig utbildning av god kvalitet och att utbildningen ska ske i en stimulerande och trygg miljö. Vi bidrar också genom att sprida kunskap om våra resultat.

Skolinspektionen avstyrker dock förslaget att genom en ändring i vår instruktion föra in ett integrationsperspektiv i vår löpande verksamhet. Skolinspektionen anser att det finns nackdelar med att lägga till ytterligare ett tvärperspektiv i myndighetens löpande arbete då detta riskerar att öka komplexiteten. Vi ser en risk för en administrativ överbyggnad om alltför tvärperspektiv föreslås utan att se till vad vår verksamhet i sig bidrar till tillsammans med aktiv samverkan mellan myndigheter. Vi ser inte heller att förslaget är anpassat till myndigheten. Vi har tidigare pekat på vikten av att en inspektionsmyndighet har utrymme att arbeta situationsanpassat och med egna prioriteringar utifrån risksignaler.

För det fall att förslagen ändå tas vidare har Skolinspektionen några synpunkter i sak rörande utformningen av instruktionsändringarna.

Skolinspektionens synpunkter

Nedan lämnar Skolinspektionen synpunkter på utredningens förslag som särskilt berör myndigheten i den ordning de följer av betänkandet.

Förslag för en förstärkt styrning

4.2 En tydligare myndighetsstyrning

4.2.2 Ett integrationsperspektiv ska integreras i vissa myndigheters ordinarie verksamheter

Skolinspektionen bidrar till integrationspolitiska mål genom vår verksamhet

Skolinspektionens uppdrag är att genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Vi ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna.

Genom inspektion och tillståndsprovning ser vi därför till att skolhuvudmän sköter sina verksamheter enligt lagar och förordningar. Myndigheten ställer krav på att skolhuvudmännen följer skollagens krav, att de utvecklar sina verksamheter, genomför förbättringar och garanterar god kvalitet. Vår preventiva roll är också viktig och vi arbetar aktivt med att sprida resultaten av vår inspektion för att bidra till ett lärande för fler än de vi granskar.

Myndigheten bidrar redan idag genom våra granskningar till att synliggöra olika tvärssektoriella frågor, inklusive frågor som har koppling till integration. Som exempel kan nämnas att vi granskar skolor med låga kunskapsresultat vilket är en riskfaktor¹. Vi har också tematiskt granskat t.ex. huvudmäns och rektorers arbete för kvalitet i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svagare områden² och språkintröduktion i gymnasieskolan³. Vi har också valt teman för att belysa t.ex. skolans hantering av kontroversiella frågor i undervisningen⁴.

Genom vårt uppdrag arbetar Skolinspektionen på så sätt löpande för att alla barn och elever, oavsett bakgrund, ska få en likvärdig utbildning av god kvalitet och att utbildningen ska ske i en stimulerande och trygg miljö. Vi ser att vi bidrar på ett viktigt sätt till en lyckad integration.

---

¹ Se bland annat *Långvarigt låga kunskapsresultat. Grundskolor som under 10 år haft en hög andel elever utan godkända betyg i alla ämnen*. Tematisk kvalitetsgranskning (dnr 2020:2189)

² *Huvudmäns och rektorers arbete för kvalitet i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svagare områden*, Tematisk kvalitetsgranskning (dnr 2022:4347)

³ *Språkintröduktion i gymnasieskolan*. Kvalitetsgranskning (dnr 2015:6585)

⁴ *Skolans hantering av kontroversiella frågor i undervisningen*. Tematisk kvalitetsgranskning (dnr 2020:8334)

Konkreta verksamhetsanpassade mål och störst möjlighet att bidra

Skolinspektionen är en av de myndigheter som enligt utredningen har ett uppdrag att utföra verksamhet och fatta beslut som har anknytning till de integrationspolitiska delmålen och som därför föreslås integrera ett integrationsperspektiv när beslut fattas och verksamhet planeras. Det innebär enligt utredningen att myndigheten behöver beakta hur myndighetens egen verksamhet påverkar utfallen för utrikes födda kvinnor och män, med utgångspunkt från de förutsättningar som finns inom respektive område.

Skolinspektionen ser att detta kan jämföras med arbetet med jämställdhetsintegreringen som är ett annat tvärsektoriellt område. Utifrån en utvärdering som Statskontoret har gjort kring jämställdhetsintegrering⁵ rekommenderar Statskontoret att regeringen preciserar myndigheternas jämställdhetsuppdrag genom att bryta ned de jämställdhetspolitiska delmålen i verksamhetsanpassade mål som specificerar vad respektive myndighet ska uppnå, eller vilket jämställdhetsproblem som respektive myndighet förväntas lösa. Statskontoret rekommenderar vidare regeringen att koncentrerar sina resurser till de myndigheter som har störst möjlighet att bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen.

Jämställdhetsintegreringen är ett perspektiv bland flera som Skolinspektionen redan nu styrs efter. Detta styrmedel kan ha flera fördelar som utredningen pekar på, t.ex. en sammanhållen styrning. Om antalet perspektiv växer för myndigheter så kan dock komplexiteten öka. Dessutom ser Skolinspektionen att det Statskontoret pekar på som utvecklingsområden är viktigt.

Vi bedömer att förslaget rörande Skolinspektionen när det gäller ett integrationsperspektiv är relativt allmänt formulerat och det konkretiserar endast begränsat myndighetens specifika bidrag. Ett nytt perspektiv behöver vägas mot att myndigheten kan bidra till det integrationspolitiska målet genom vår verksamhet i sig. Inom ramen för den samverkan vi har med Skolverket ser vi att vi dessutom även utan perspektivstyrning kan bidra med vår kunskap där den behövs, t.ex. kring kvalitet i sfi.

Myndigheten ser därutöver att vi bör ha rådrunder att löpande besluta hur vi ska prioritera våra resurser och prioritera de insatser från myndigheten som gör bäst nytta. Det är angeläget att myndigheten regelmässigt ska

---

⁵ [Utvärdering av regeringens utvecklingsprogram för jämställdhetsintegrering i myndigheter. Slutrapport \(statskontoret.se\)](#)

kunna prioritera granskningsobjekt och teman utifrån en egen riskanalys. Vi menar att det är ett lämpligt sätt att styra en inspektionsmyndighet.

Avvägning mellan nyttan av ytterligare perspektiv att beakta på en övergripande nivå och ökad administration

Därutöver har Skolinspektionen följande synpunkter. Skolinspektionen ser att det kan finnas svårigheter i att lägga till ytterligare ett tvärperspektiv i myndighetens löpande arbete då detta ökar komplexiteten. Utifrån förvaltningspolitiska erfarenheter är vår uppfattning att för många tvärperspektiv blir resurskrävande och kan motverka målen om en effektiv och tydlig statsförvaltning. Vi ser en risk när allt fler perspektiv ska in i verksamheten, vilket i sin tur skapar behov av en administrativ överbyggnad.

Vi kan förstå tanken bakom att vilja föra in även detta perspektiv i myndigheters uppdrag. Samtidigt ser vi nackdelar och bedömer att det inte är motiverat för vår del. Vi ser som beskrivits ovan att vår verksamhet i sig bidrar till de integrationspolitiska målen och till en likvärdig skola för alla. Det är möjligt att göra utan ytterligare överbyggnad.

För det fall att regeringen ändå går vidare med förslaget instämmer vi i Statskontorets övergripande bedömning, att uppdraget i så fall bör konkretiseras och tydliggöras utifrån vår myndighets karaktär och hur vi mer specifikt förväntas bidra till målen. Detta för att tydliggöra vad som är önskvärt och vad uppdragsgivaren bedömer att myndigheten inte kan genomföra inom ramen för dagens formuleringar.

Synpunkter på författningstexten

För det fall att instruktionsändringen genomförs noterar Skolinspektionen även att den målgrupp som skrivs fram i förslaget till instruktionsändring endast omfattar utrikes födda. I det övergripande målet för integrationspolitiken och i det föreslagna ansvaret för Skolverket att främja integrationen samt i de delmål som Skolinspektionen ska bidra till att uppnå omfattas även flickor och pojkar med utländsk bakgrund, vilket är en vidare målgrupp. Den vidare målgruppen står även framskrivet i texten i förslag 4.2.2 men är annorlunda formulerat i förslaget till ändring i instruktionen. Detta bör enligt myndigheten beaktas i den fortsatta beredningen.

En utgångspunkt för utredningen har varit att regleringen av myndigheternas ansvar för integrationen av utrikes födda så långt som möjligt bör utformas på ett enhetligt sätt. De föreslagna författningsändringarna har emellertid enligt vad som anges i betänkandet anpassats i viss mån med hänsyn till befintlig struktur och ordning i respektive myndighets instruktion. Det kan i detta avseende konstateras att det föreslagna tillägget till Skolinspektionens instruktion till sin

formulering ändå avviker från det befintliga krav som uppställs på myndigheten att i sin verksamhet integrera ett jämställdhetsperspektiv och perspektivet mänskliga rättigheter. Det står inte klart om de skilda uttrycksätten i något avseende är avsedda att ha olika saklig innebörd. Vi vill därför framhålla att det är önskvärt att sådana krav som införs i instruktionen och som är avsedda att ha samma innebörd ges en enhetlig och konsekvent utformning.

Vi förutsätter vidare att förslaget i den delen som rör att reglera samverkan med andra skolmyndigheter inte längre är relevant, mot bakgrund av att bestämmelsen om samverkan i 8 § instruktionen har upphävts genom SFS 2024:622. Vi lämnar därför inga synpunkter på förslaget, men vill lyfta fram att vi självklart samverkar med berörda myndigheter i de frågor där behov finns, även utan en uttrycklig bestämmelse i instruktionen.

Synpunkter kring konsekvenser

10.6 Ekonomiska konsekvenser för staten

10.6.1 En förstärkt styrning och uppföljning av integrationspolitiken

Ett integrationsperspektiv integreras i vissa myndigheters ordinarie verksamheter

Vi konstaterar att den föreslagna förstärkta styrningen skulle ställa krav på en utveckling av våra verksamhetsgrenar på olika sätt, med stöd av det nationella integrationsrådet. Detta kommer inledningsvis att kräva resurser att genomföra.

10.9 Konsekvenser för myndigheter

10.9.3 Konsekvenser för övriga berörda myndigheter

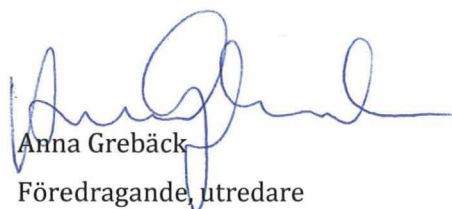
Vi konstaterar att Skolinspektionen inte nämns under denna rubrik och att inga konsekvenser anges för myndigheten. Vi bedömer dock, i linje med vad som anförts ovan, att ytterligare perspektivstyrning bland annat skulle medföra en utökad administration och ställa krav på ytterligare resurser för verksamhetsutveckling.

I ärendets slutliga handläggning har följande personer deltagit: chefsjurist Klara Cederlund och tf stabschef Camilla Hangård.

Helén Ängmo
Generaldirektör

Anna Grebäck
Föredragande utredare